

Grzegorz M. Bartosik

Orędzie fatimskie w życiu i posłudze pasterskiej Sługi Bożego kard. Stefana Wyszyńskiego

---

Salvatoris Mater 18/1/4, 197-220

2016

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Sługa Boży kardynał Stefan Wyszyński (1901-1981) należy do tych wybitnych postaci XX wieku, których życie i dzieło wywarło ogromny wpływ nie tylko na historię Polski, ale także na życie Kościoła powszechnego. Jego posługa biskupia i prymasowska miała wyraźny aspekt maryjny. W biskupim herbie miał wpisane słowa: *Soli Deo – samemu Bogu*. Jednak to zadanie służby Panu Bogu i ludziom realizował poprzez bezgraniczne oddanie się Maryi, co sam określił krótkim stwierdzeniem: „Wszystko postawiłem na Maryję”¹.

Przedstawiając w poniższym referacie rolę orędzia fatimskiego w życiu i posłudze pasterskiej kardynała Wyszyńskiego, ujmę to zagadnienie w czterech punktach. Najpierw zostanie przypomniany maryjny wymiar życia i posługi kardynała, który niewątpliwie był „podatnym gruntem” dla ochotnego podjęcia orędzia fatimskiego przez prymasa Polski. Następnie zostanie ukazany prymas Wyszyński jako kontynuator prymasa Augusta Hlonda w inicjatywach fatimskich. Z kolei zwrócimy uwagę na to, jak kardynał Wyszyński reagował na trudności natury politycznej związane z głoszeniem orędzia fatimskiego. Wreszcie na końcu zostaną ukazane inicjatywy podejmowane przez księdza Kardynała służące realizacji *Aktu Oddania* świata i Kościoła Matce Bożej w duchu objawień fatimskich.

Grzegorz M. Bartosik OFMConv

Orędzie fatimskie w życiu i posłudze pasterskiej Sługi Bożego kard. Stefana Wyszyńskiego

SALVATORIS MATER
18(2016) nr 1-4, 197-220

1. Maryjny wymiar życia i posługi kardynała Stefana Wyszyńskiego

Maryjność Stefana Wyszyńskiego kształtowała się od jego najwcześniejszych lat młodzieńczych. Gorący kult do Matki Bożej zawdzięcza swoim rodzicom², którzy wpoili w niego dziecięcą ufność i miłość do Maryi, czczonej w ich domu w wizerunkach Częstochowskim, Ostro-

¹ S. WYSZYŃSKI, *Wszystko postawiłem na Maryję*, Paryż 1980, 7.

² Por. A. MICEWSKI, *Kardynał Wyszyński: Prymas i mąż stanu*, Paryż 1982, 17.

bramskim i w ikonie Nieustającej Pomocy³. Sam wyznał, że postawa rodziców i ich pielgrzymki na Jasną Górę i do Ostrej Bramy *stworzyły fundament dla ufności i nadziei ku Matce Boga, która mnie nigdy nie opuściła*⁴. To bezgraniczne zaufanie w miłość i opiekę Maryi stały się przewodnim drogowskazem w całym jego posługiwaniu.

Niewątpliwie ważnym doświadczeniem w jego życiu – jako 19-letniego młodzieńca wstępującego do seminarium we Włocławku – była wojna polsko-bolszewicka i Cud nad Wisłą w roku 1920. Jak zaznacza ks. Robert Wyszomirski: *Oddanie Polski Matce Bożej, dokonane przez Episkopat Polski 20 lipca 1920 r. na Jasnej Górze, a potem zwycięstwo nad bolszewikami, zostały odczytane jako znak opieki Matki Bożej nad Polską*⁵. Być może to doświadczenie sprawiło, że kardynał Wyszyński tak dużą rolę przywiązywał do aktów oddawania i zawierzenia Matce Bożej losów Polski i Kościoła, wierząc w ich skuteczność. To polskie doświadczenie zwycięstwa nad komunizmem w roku 1920 na drodze oddania się Matce Bożej z pewnością sprawiło, że fatimska obietnica Maryi dotycząca zwycięstwa nad komunizmem na drodze oddania świata i Rosji Jej Niepokalanemu Sercu była dla niego czymś oczywistym, po partym doświadczeniem egzystencjalnym.

Najświętsza Maryja Panna była obecna w życiu Stefana Wyszyńskiego na drodze formacji seminaryjnej, której ukoronowaniem było przyjęcie przez niego święceń kapłańskich w roku 1924. Pierwszą swoją Mszę św. odprawił na Jasnej Górze, bo jak zaznaczył, *chce mieć Matkę, która już będzie zawsze, która nie umiera, aby stanęła przy każdej mojej Mszy*⁶.

Także kolejne etapy jego życia, takie jak: praca duszpasterska, studia w Lublinie, praca redakcyjna we włocławskim czasopiśmie „Ate-neum Kapłańskie”, czy okres II wojny światowej jeszcze w nim wzmogły kult maryjny⁷.

Posługa biskupia najpierw w Lublinie (1946-1948), a potem od 1948 roku w Warszawie i Gnieźnie na stolicy prymasowskiej, wymagała od niego niebywałej odwagi i wiary. Wobec zagrożeń i wyzwań, jakie

³ Por. R. WYSZOMIRSKI, *Maryjna droga kardynała Stefana Wyszyńskiego*, „Teologia Polityczna Co Tydzień” nr 8, <http://www.teologiapolityczna.pl/ks-robert-wyszomirski-maryjna-droga-kardynała-stefana-wyszynskiego-tpct-8/> (wejście 22.08.2016)

⁴ S. WYSZYŃSKI, *Owoce pokornego posługiwania i ufności ku Pani Jasnogórskiej*. W 16. rocznicę konsekracji biskupiej (Jasna Góra, 12.05.1962), w: TENŻE, *Dziela zebrane*, t. 8, Warszawa 2009, 320 nn.

⁵ R. WYSZOMIRSKI, *Maryjna droga kardynała Stefana Wyszyńskiego...*

⁶ A. MICEWSKI, *Kardynał Wyszyński: Prymas i mąż stanu...*, 21.

⁷ Por. R. WYSZOMIRSKI, *Maryjna droga kardynała Stefana Wyszyńskiego...*

przyniósł ze sobą nowy system polityczny – komunizm, zawierał wielokrotnie siebie i cały Naród Matce Bożej Częstochowskiej Królowej Polski i Matce Kościoła. Dzięki jego mężnej postawie, niełękającej się więzienia i oszczerstw ze strony ówczesnych władz państwowych, Polska i Kościół w Polsce przeszedł przez „morze czerwone komunizmu” ze stosunkowo niewielkimi stratami, w porównaniu do innych krajów „za żelazną kurtyną”.

Kluczem do tego zwycięstwa był wieloletni program duszpasterski polegający na jednoczeniu Narodu wokół Ewangelii, Krzyża, Kościoła i kultu Matki Bożej Królowej Polski. Istotą tego programu było uznanie Maryi za Królową Polski i Matkę Kościoła oraz oddanie się Jej w niewolę miłości. Kolejnymi etapami tego programu były: Jasnogórskie Śluby Narodu (1956), peregrynacja Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej po polskich diecezjach i parafiach (od roku 1957), Wielka Nowenna przed Jubileuszem Millenium Chrztu Polski (1957-1965), a zwłaszcza obchody Tysiąclecia Chrześcijaństwa w Polsce w roku 1966 połączone z uroczystym *Aktem Oddania Polski Maryi Matce Kościoła za wolność Kościoła Chrystusowego* (3 V 1966)⁸.

Choć zasadniczo maryjny wymiar życia i posługi księdza kardynała Wyszyńskiego wiązał się z kultem Matki Bożej Jasnogórskiej – Królowej Polski i odwoływał się on przede wszystkim do Jej roli w historii Narodu Polskiego, to jednak nietrudno zauważyć, że prymas Wyszyński był otwarty na znaki czasu, zwłaszcza na ten, jakim były objawienia fatimskie. Jako wierny syn Maryi chciał sam osobiście odpowiedzieć na Jej orędzie, a także wzywał do tej odpowiedzi papieży, biskupów całego świata oraz powierzony swej pieczy Naród Polski.

Poniżej przedstawimy najważniejsze elementy orędzia fatimskiego, do którego odwoływał się kardynał Wyszyński w swoim nauczaniu i posłudze.

2. Kontynuator Sługi Bożego kardynała Augusta Hlonda w udzieleniu odpowiedzi na orędzie fatimskie

Choć wiadomość o objawieniach w Fatimie docierała do Polski już w okresie międzywojennym, to jednak odpowiedzią całego Kościoła Pol-

---

⁸ *Akt oddania Polski w macierzyńską niewolę Maryi, Matki Kościoła, za wolność Kościoła Chrystusowego* (Jasna Góra, 3.05.1966), w: *Matka Odkupiciela Matką Kościoła. Dokumenty*, red. A. WIECZOREK, Warszawa 1990, 30-31.

skiego na te objawienia był dopiero *Akt Oddania Polski Niepokalanemu Sercu Maryi* z roku 1946.

Przypomnijmy, że Maryja, objawiając się w Fatimie w lipcu 1917 roku, zapowiedziała, że warunkiem ratunku dla świata przed wojną i błędami Rosji ma być kult Jej Niepokalanego Serca i oddanie mu świata i Rosji. Oto fragment tego objawienia: *Bóg chce rozpowszechnić na świecie nabożeństwo do mego Niepokalanego Serca. Jeżeli zrobicie to, co wam powiem, zostanie wielu przed piekłem uratowanych i nastanie pokój na świecie. Wojna zbliża się ku końcowi (chodzi o pierwszą wojnę światową), ale jeżeli ludzie nie przestaną obrażać Boga, to w czasie pontyfikatu Piusa XI rozpocznie się druga wojna, gorsza. Będzie wojna, głód, prześladowanie Kościoła i Ojca Świętego. Aby temu zapobiec, przybędę, aby prosić o poświęcenie Rosji memu Niepokalanemu Sercu i o komunie świętą wynagradzającą w pierwsze soboty. Jeżeli nie – bezbożna propaganda rozszerzy swe błędy po świecie, wywołując wojny i prześladowania Kościoła. Dobrzy będą męczenni, a Ojciec Święty będzie musiał wiele cierpieć. Różne narody zginą. Na koniec moje Niepokalane Serce zatriumfuje. Ojciec Święty poświęci mi Rosję, która się nawróci i przez pewien czas zapanuje pokój na świecie*⁹. Z kolei w roku 1929 Maryja objawiła się siostrze Łucji, wypowiadając słowa: *Przyszła chwila, w której Bóg wzywa Ojca Świętego, aby wspólnie z biskupami całego świata poświęcił Rosję memu Niepokalanemu Sercu. Obiecuję uratować ją za pomocą tego środka*¹⁰. Siostra Łucja w sposób wyraźny przekazała tę informację papieżowi Piusowi XII w liście z 2 grudnia 1940 roku: *W kilku wewnętrznych rozmowach Pan Jezus nie przestawał nalegać na spełnienie tej prośby. Ostatnio obiecał, że jeśli Wasza Świątobliwość raczy dokonać poświęcenia świata Niepokalanemu Sercu Maryi ze szczególnym uwzględnieniem Rosji oraz raczy nakazać, żeby w jedności z Waszą Świątobliwością w tym samym czasie dokonali tego również wszyscy biskupi świata, to skróci dni utrapienia, w których zdecydował się ukarać narody za ich zbrodnie za pomocą wojny, głodu i różnych prześladowań Kościoła świętego i Waszej Świątobliwości*¹¹.

Gdy, odpowiadając na tę prośbę, Ojciec Święty Pius XII oddał Rosję i poświęcił świat Niepokalanemu Sercu Maryi najpierw 31 października

⁹ Siostra Łucja mówi o Fatimie (*Wspomnienia siostry Łucji*), zebrał L. Kondor SVD, Fatima 1978, 153.

¹⁰ *Wspomnienia Siostry Łucji z Fatimy*, zebrał L. Kondor SVD, t. 1, Fatima 2002, 204.

¹¹ S. Łucja, *List do Piusa XII z 2 grudnia 1940 r.*, w: *Bóg jest Miłosierny. Ostatnie słowo należy do Boga, który jest miłością*, oprac. K. CZAPLA, Wielka Nowenna Fatimska 2016, Ząbki 2016, 178.

1942 roku w *Oroędziu Radiowym*, a następnie ponowił ten *Akt* 8 grudnia 1942 roku w Bazylice Watykańskiej, to można było zauważyć, że właśnie po tym wydarzeniu zmienił się przebieg II wojny światowej. Niemcy hitlerowskie oraz ich sojusznicy zaczęli ponosić klęski zarówno na froncie wschodnim, jak i zachodnim. Znaczące jest także to, że większość bitew i ważnych wydarzeń dla zakończenia tej wojny miała miejsce w święta maryjne, poczynając od kapitulacji Niemców pod Stalingradem 2 lutego 1943 roku (święto Matki Bożej Gromnicznej), aż po kapitulację Japonii i zakończenie II wojny światowej 15 sierpnia 1945 roku (Uroczystość Wniebowzięcia NMP)¹².

Widząc błogosławione skutki tego oddania dla świata i Kościoła, papież Pius XII wyraził życzenie, aby wszystkie narody odpowiedziały na ten Apel Maryi z Fatimy i oddały się Jej Niepokalanemu Sercu¹³.

Reagując na to wezwanie papieża, Konferencja Plenarna Episkopatu Polski zgromadzona na Jasnej Górze w dniach 3-4 października 1945 roku, z inicjatywy ówczesnego prymasa Polski Sługi Bożego kardynała Augusta Hlonda, powzięła decyzję o dokonaniu aktu poświęcenia Narodu Polskiego Niepokalanemu Sercu Maryi. Realizacja tego *Aktu* przebiegała w trzech etapach. Najpierw w czasie Wielkiego Postu w roku 1946 biskupi polscy w specjalnym *Liście Pasterskim* zatytułowanym „O panowanie Ducha Bożego w Polsce” poinformowali Polaków o znaczeniu nadchodzącego wydarzenia. Następnie *Akt Oddania* dokonał się w trzech etapach: parafialnym (7 lipca), diecezjalnym (15 sierpnia) oraz ogólnopolskim (8 września 1946 roku)¹⁴. W tekście *Aktu* znajdujemy następujące słowa: *Tobie, Twemu Niepokalanemu Sercu poświęcamy siebie, cały Naród i wskrzeszoną Rzeczpospolitą, obiecując Ci wierną służbę, zupełne oddanie oraz cześć dla Twoich świątyń i ołtarzy. Twojemu Synowi, a naszemu Odkupicielowi, ślubujemy dochowanie wierności Jego nauce i prawu, obronę Jego Ewangelii i Kościoła, szerzenie Jego Królestwa*¹⁵.

Tak jak *Akt oddania Portugalii Niepokalanemu Sercu Maryi* z 13 maja 1931 uchronił ten kraj przed II wojną światową, tak można powiedzieć, że *Akt oddania Polski z roku 1946* uchronił w dużej mierze nasz kraj przed skutkami komunizmu. Kościół, mimo prześladowań, cieszył się nieporównywalnie większą wolnością niż w innych krajach tzw. Bloku Wschodniego.

¹² Por. H.J. KACZMARSKI, *Fatima a papież*, Warszawa 2002, 15-16.

¹³ Por. A. ORCZYKOWSKI, *Rzeczypospolitej Polskiej bądź Królową i Panią! - Akt oddania Narodu Polskiego Niepokalanemu Sercu Maryi*, w: <https://gloria.tv/article/LiVNHQUN8KKjLaW8pN7Dan4nw> (wejście 18.08.2016)

¹⁴ Por. TAMŻE.

¹⁵ TAMŻE.

Stefan Wyszyński, który otrzymał sakrę biskupią 12 maja 1946 roku z rąk kardynała Augusta Hlonda, nie tylko był świadkiem tego *Aktu oddania* i jego skutków, ale jako Biskup dokonał go zarówno w katedrze lubelskiej, jak i na Jasnej Górze. Został więc niejako wprowadzony w „Tajemnicę Fatimy” przez swojego poprzednika – kardynała Augusta Hlonda. Obejmując obowiązek i godność prymasa Polski, kontynuował jego maryjną drogę, ufając, że ten *Akt Poświęcenia Polski Niepokalanemu Sercu Maryi* przyniesie błogosławione owoce¹⁶.

3. Kardynał Wyszyński wobec przeszkód politycznych w propagowaniu kultu Matki Bożej Fatimskiej w Polsce w okresie Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (1945-1989)

Bezpośrednio po II wojnie światowej zaczął się też rozwijać w Polsce, mimo przeszkód ze strony ówczesnych władz, kult Matki Bożej Fatimskiej. W roku 1949 w Diecezji Katowickiej zainicjowano peregrynację figury Matki Bożej Fatimskiej. Owocem tej peregrynacji była budowa kilku kościołów pod wezwaniem Najświętszej Maryi Panny Fatimskiej w tej diecezji, z najważniejszym w Turzy k. Wodzisławia Śląskiego¹⁷. Powstawały też inicjatywy czuwań fatimskich (np. w Trzebini u salwatorianów), czy pokutnego różańca fatimskiego (w Poznaniu i Warszawie u dominikanów)¹⁸.

Jednakże trzeba podkreślić, że propagowanie kultu Matki Bożej Fatimskiej oraz orędzia fatimskiego spotykało się w latach rządów komunistycznych w Polsce z olbrzymią niechęcią władz, a czasami wręcz z formalnym zakazem. To ograniczenie dotyczące kultu fatimskiego zelało w końcowej fazie okresu komunistycznego, zwłaszcza po wyborze Karola Wojtyły na papieża oraz po protestach „Solidarności” w roku 1980.

Powód niechęci władz PRL-u do Fatimy był oczywisty. Objawienia demaskowały prawdziwe oblicze Związku Radzieckiego. Nazywały

¹⁶ Por. S. WYSZYŃSKI, *Wszystko postawiłem na Maryję...*, 329.

¹⁷ W. BOŻEJEWICZ, *Prorocki charakter Objawień Matki Bożej w Fatimie w interpretacji i wykładni Kościoła Katolickiego*. Praca doktorska z teologii, ze specjalności z mariologii napisana w Katedrze Mariologii pod kierunkiem o. prof. UKSW dra hab. Grzegorza Bartosika OFMConv, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego, Wydział Teologiczny, Centrum Studiów Mariologicznych „Kolbium”, Warszawa 2015, 287-288.

¹⁸ Por. TAMŻE.

wprost komunizm „bezbożną propagandą” oraz wskazywały na „błędy Rosji” i zbrodnie popełnione przez bolszewizm. Jest również wysoce prawdopodobne, że choć komuniści z definicji byli ateistami i nie wierzyli w istnienie Boga oraz prawdziwość objawień fatimskich, to jednak w gruncie rzeczy bali się, że przepowiednie Maryi z Fatimy o triumfie Jej Niepokalanego Serca się spełnią, a system komunistyczny upadnie.

Prześladowania dotyczące orędzia fatimskiego miały różne formy. Jedną z nich był zakaz publikacji tych objawień. Za złamanie tego zakazu w okresie stalinowskim groziło więzienie, czego doświadczył osobiście jeden z braci z Niepokalanowa – brat Innocenty Wójcik, który za przepisywanie na maszynie i rozpowszechnianie objawień fatimskich został w roku 1948 aresztowany i skazany na dwa lata więzienia, co okupił znaczną utratą zdrowia¹⁹.

Inną formą „prześladowania Matki Bożej Fatimskiej” był zakaz wwożenia do Polski Jej figur z Fatimy, choć czasami udawało się ten zakaz obejść i przemyć je przez granicę.

Na przykład w roku 1961 ksiądz prymas kardynał Wyszyński otrzymał od kustosa Fatimy figurę Matki Bożej, którą przekazał księżom pallotynom do Zakopanego. Kult, jaki odbierała Matka Boża Fatimska w tym wizerunku, zaowocował z czasem powstaniem najświęniejszego Sanktuarium Fatimskiego w Polsce – w Zakopanem na Krzeptówkach²⁰.

Kolejne jednak próby przybycia figur Matki Bożej Fatimskiej do Polski były trudniejsze.

Gdy w roku 1967 papież Paweł VI poświęcił w Fatimie 45 figur Matki Bożej Fatimskiej dla różnych krajów – jedna z nich została przeznaczona dla Polski. Dopiero po dwóch latach udało się ją przemyć z Fatimy (przez Paryż drogą lotniczą), tylko dzięki temu, że przywiózł ją legitymujący się paszportem amerykańskim ks. Ciurej. Figura za zgodą kardynała Wyszyńskiego trafiła do Niepokalanowa, jednakże ustawienie figury w kościele niepokalanowskim było niemożliwe, gdyż groziło to jej konfiskatą przez ówczesne władze. Stąd figura znalazła się w kaplicy klasztornej za klauzurą²¹.

Zakaz wstępu do Polski dotknął figurę Matki Bożej Fatimskiej jeszcze w roku 1978. Dotyczyło to pielgrzymującej figury, która wyruszyła

¹⁹ Por. R.M. ŻUBER, *Br. Innocenty Eugeniusz Wójcik, franciszkanin* (30.11.1918-18.11.1994), Niepokalanów 2014, 34.

²⁰ *Powstanie Sanktuarium*, w: http://www.smbf.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=170&Itemid=702 (wejście 23.08.2016)

²¹ Por. *Archiwum Niepokalanowa*.

z Fatimy w tzw. Światową Pielgrzymkę Pokoju, w czasie której miała odwiedzić także Polskę. Choć odrzutowiec „Błękitnej Armii” z figurą Maryi na pokładzie wylądował na lotnisku Warszawa-Okęcie 5 maja 1978 roku, ówczesne władze nie dopuściły do peregrynacji. Osoby, które przywiozły figurę, mogły opuścić samolot, natomiast figura została zamknięta w kabinie pilota i przez kilka dni była pilnowana przez uzbrojonych strażników na odległym pasie startowym. Wówczas postanowiono, aby postąpić podobnie, jak w przypadku aresztowania Obrazu Matki Bożej Jasnogórskiej, gdy po Polsce peregrynowały same ramy obrazu. Członkowie Błękitnej Armii udali się do Niepokalanowa, gdzie bracia franciszkanie wykonali druczany obrys figury Matki Bożej Fatimskiej, malując go na biało i dając na drewnianej podstawie napis: „Matka nie opuszcza”. Gdy kardynał Wyszyński dowiedział się o zaistniałej sytuacji, przekazał członkom Błękitnej Armii do dyspozycji zaufanego kierowcę, aby obrys niewpuszczonej do Polski figury Matki Bożej Fatimskiej mógł odwiedzić jak najwięcej kościołów i aby Polacy dowiedzieli się o zdarzeniu na lotnisku. Maryja w swym fatimskim „obrysie” odwiedziła Kraków, Katowice, Jasną Górę i Warszawę. Na Jasnej Górze powitał „fatimski obrys” kardynał Wyszyński wraz z Episkopatem Polski, a o zaistniałym incydencie dowiedziało się ponad 75 tysięcy obecnych tam pielgrzymów²².

Zgodnie z pragnieniem kardynała Wyszyńskiego druczany obrys figury pozostał w Polsce. Ponieważ jednak informacja o nieobecnej Madonnie Fatimskiej obiegła świat, ówczesne władze w Polsce, bojąc się oskarżenia o brak wolności religijnej, zaproponowały kardynałowi Wyszyńskiemu, aby sprowadził ponownie figurę do Polski. W zamian kardynał Wyszyński zażądał wyrażenia zgody na budowę dwudziestu ośmiu nowych kościołów. Władze wyraziły zgodę. W konsekwencji latem 1979 roku figura Matki Bożej Fatimskiej ponownie przybyła do Polski, pobłogosławiona wcześniej przez Jana Pawła II w Castel Gandolfo²³.

²² Por. CZ. RYSZKA, *Godzina Fatimy*, Bytom 1997, 208.

²³ Orędzie fatimskie na polskiej ziemi, cz. V. *Jak Światowy Apostolat Fatimski próbował działać w Polsce. Przybycie Pielgrzymującej Figury Fatimskiej*, w: <http://www.sekretariatfatimski.pl/teologia-fatimy-51298?id=82> (wejście dnia 18.08.2016). Por. J.M. HAFFERT, *Finnaly Rusia*, Asbury, New Jersey 1993, 154.

4. Inicjatywy i dążenia kardynała Stefana Wyszyńskiego zmierzające do kolegialnego oddania świata, Kościoła i Ojczyzny Najświętszej Maryi Pannie w duchu objawień fatimskich

Spośród treści, które Maryja przekazała w objawieniach fatimskich, szczególnie istotna dla kardynała Wyszyńskiego była prośba Najświętszej Maryi Panny, by papież kolegialnie ze wszystkimi biskupami poświęcił Jej Niepokalanemu Sercu Rosję i świat.

Owszem kardynał Wyszyński wzywał wielokrotnie do odpowiedzi na treść objawień fatimskich, zachęcając do odmawiania różańca, pokuty i składania ofiar za grzeszników. Propagował także nabożeństwo pierwszych sobót miesiąca, nadając im nazwę „Sobót Królowej Polski”. W nabożeństwach tych zachęcał do łączenia kultu Niepokalanego Serca Maryi z treścią Jasnogórskich Ślubów Narodu. Główną intencją tych nabożeństw była prośba o królowanie Maryi w Narodzie Polskim oraz o wypełnienie zobowiązań wynikających ze ślubów. Maryjne przeżywanie pierwszych sobót miesiąca było szczególnie podkreślane przez kardynała Wyszyńskiego w okresie Wielkiej Nowenny przed Jubileuszem Tysiąclecia Chrztu Polski²⁴.

Jednakże zagadnieniem, które wyraźnie leżało mu na sercu, które realizował i do którego nieustannie powracał, była sprawa oddania świata i Rosji Matce Bożej.

U podstaw tych dążeń znajdowały się z jednej strony objawienia fatimskie, a z drugiej egzystencjalne doświadczenie skuteczności oddania się Matce Bożej. Tę skuteczność widział zarówno w doświadczeniach osobistych, jak i w historii naszego narodu. Zwłaszcza oddanie Polski w roku 1920 i Cud nad Wisłą wskazywały, jak skuteczne jest orędownictwo Maryi w walce z ateistycznym komunizmem.

Kardynał Wyszyński widział też skuteczność oddania świata Niepokalanemu Sercu Maryi, którego w roku 1942 dokonał papież Pius XII. Był świadomy jednakże, że to oddanie nie było w pełni wypełnieniem prośby Matki Bożej, bowiem warunkiem ostatecznego triumfu Niepokalanego Serca Maryi, upadku komunizmu i pokoju w świecie miało być oddanie Rosji i świata w sposób kolegialny, czyli przez Papieża i wszystkich biskupów świata.

²⁴ Por. J. LEWANDOWSKI, *Kościół w służbie narodu według Kardynała Stefana Wyszyńskiego*, „Studia Elbląskie” 3(2001) 169-170.

4.1. Prośba o Akt oddania w czasie Soboru Watykańskiego II

Zdaniem kardynała Wyszyńskiego, idealnym czasem i miejscem dla dokonania takiego *Aktu* oddania świata i Rosji Matce Bożej mógł być Sobór Watykański II, na którym pod przewodnictwem papieża zgromadzili się wszyscy biskupi.

Stąd też w roku 1964 z inicjatywy kardynała Wyszyńskiego Episkopat Polski wystosował do papieża Pawła VI *Memorial*²⁵, który został podpisany 4 września 1964 roku na Jasnej Górze²⁶.

W *Memoriale* tym biskupi polscy zwracają się do Ojca Świętego z prośbą w dwóch sprawach. Pierwsza prośba (formalna) dotyczy oddania świata i Kościoła Matce Bożej. Z kolei druga część zawiera argumentację teologiczno-historyczną za tytułem „Matka Kościoła”. Zgodnie z zapowiedzią Pawła VI, sformułowaną na zakończenie II sesji Soboru Watykańskiego II²⁷, autorzy memoriału byli przekonani, że Sobór nada Maryi ten tytuł, stąd nie skierowali formalnej prośby w tej sprawie, tylko przytoczyli argumentację popierającą nadanie Maryi tytułu „Matka Kościoła”.

Oba zagadnienia w *Memoriale* łączą się, pokazują bowiem, jak Maryja jest skuteczna w opiece nad swoimi duchowymi dziećmi.

W tym referacie interesuje nas głównie część pierwsza, która jest formalną prośbą o oddanie świata Matce Bożej. Prośba ta zaczyna się tak: *Ojciec Święty, w czasie ostatniej, tak nieludzkiej strasznej wojny, niezapomnianej pamięci Pius XII całą swoją nadzieję, jako ojciec udręczonej ludzkości, złożył w Niepokalanym Sercu Maryi. Jej to w połowie wojny w 1942 roku poświęcił niezwykle głębokim i wzruszająco serdecznym aktem cały rodzaj ludzki z prośbą gorącą o ratunek, o zwycięstwo sprawiedliwości, słuszności i miłości między narodami. Uczynił to najpierw przez orędzie radiowe z okazji 25-lecia ukazania się Matki Bożej w Fatimie, a następnie w przestawnej bazylice watykańskiej, wzniesionej nad grobem św. Piotra, w uroczystość Niepokalanego Poczęcia*²⁸. Wyraźnie więc Biskupi Polscy nawiązują do wydarzenia, które było odpowiedzią papieża na objawienia fatimskie.

Episkopat Polski, formułując prośbę o dokonanie *Aktu oddania Kościoła Matce Bożej*, prosi, aby papież dokonał go kolegialnie wraz ze

²⁵ Już sama forma pisma, czyli ‘memorial’, wskazuje na jego dużą rangę. Oznacza ona bowiem oficjalne pismo poddanych skierowane do władz.

²⁶ Por. *Memorial Episkopatu Polski do Ojca Świętego Pawła VI w sprawie ogłoszenia Maryi Matką Kościoła i oddania Jej świata podczas obrad Soboru Watykańskiego II* (Jasna Góra, 04.09.1964), w: *Matka Odkupiciela Matką Kościoła...*, 9-19.

²⁷ Por. „Acta Apostolicae Sedis” 56(1964) 37.

²⁸ TAMŻE, 9.

wszystkimi biskupami w czasie trwania III sesji soborowej, a następnie, aby ten akt ponowili wszyscy biskupi wraz z proboszczami w swoich diecezjach. Widać więc tu pośrednio odniesienie do trzyetapowej formuły oddania Polski Niepokalanemu Sercu Maryi w roku 1946 (parafia – diecezja – naród).

Biskupi Polscy wskazują na potrójny cel oddania świata i Kościoła Niepokalanemu Sercu Maryi. Pierwszy cel *Aktu oddania* to prośba o wolność wyznawania wiary chrześcijańskiej, o wolność kultu. Drugi – to prośba o pomoc w osiągnięciu jedności chrześcijan. Trzecia prośba dotyczy tego, aby Matka Boża wyjednała łaskę pokoju. Widać więc wyraźnie (zwłaszcza w prośbie pierwszej i trzeciej) odniesienie do obietnic Matki Bożej z Fatimy.

Warto w tym miejscu przypomnieć, że początek lat sześćdziesiątych był czasem szczególnego zagrożenia pokoju światowego. Trwał konflikt na Kubie, grozący wybuchem wojny nuklearnej między Rosją a państwami Zachodu. W Związku Radzieckim i krajach znajdujących się pod jego okupacją Kościół był prześladowany, a w niektórych zupełnie nie mógł oficjalnie działać. Kardynał Wyszyński, który sam był internowany przez trzy lata, wiedział dobrze, jakie zagrożenia niesie ze sobą komunizm. Prymas Polski ufał, że odpowiedź papieża i biskupów na prośbę Maryi z Fatimy zmieni bieg historii, a zwłaszcza uratuje wiarę młodego pokolenia.

Memoriał ten kardynał Wyszyński wręczył osobiście papieżowi Pawłowi VI podczas prywatnej audiencji, w dzień rozpoczęcia III sesji Soboru, 15 września 1964 roku²⁹. Jego znaczenie zaś przedstawił wszystkim Ojcom w auli soborowej dzień później, 16 września 1964 roku. W swym wystąpieniu kardynał Wyszyński, nawiązując do *Aktu oddania* Piusa XII z roku 1942, ze szczególną mocą prosił papieża i biskupów o dokonanie kolegialnego *Aktu oddania Kościoła i świata opiece Maryi* w auli soborowej, a następnie o powtórzenie go we wszystkich diecezjach i parafiach. Wskazywał też na przedstawiony w *Memoriale* potrójny cel tego *Aktu*. Jednocześnie też przytoczył przykłady z historii Polski, potwierdzające skuteczność wstawiennictwa Maryi dla ratowania wiary i bytu narodowego.

Ta prośba Episkopatu Polski, której *de facto* inicjatorem i promotorem był jego przewodniczący, czyli kardynał Stefan Wyszyński, została częściowo spełniona przez Ojca Świętego Pawła VI, chociaż ani oddanie świata Matce Bożej, ani tytuł „Matka Kościoła” nie zostały

²⁹ Por. A. MICEWSKI, *Kardynał Wyszyński Prymas i Mąż stanu...*, 231.

wpisane do VIII rozdziału soborowej konstytucji *Lumen gentium*, który mówi o Matce Bożej. Natomiast na zakończenie trzeciej sesji soborowej, 21 listopada 1964 roku, papież Paweł VI rzeczywiście ogłosił Maryję Matką Kościoła oraz odmówił modlitwę oddania Kościoła i Soboru Matce Bożej. Modlitwa ta stanowiła integralną część przemówienia kończącego III sesję Soboru³⁰.

Paweł VI nawiązał w swym przemówieniu do *Aktu oddania*, którego dokonał papież Pius XII w roku 1942. Podkreślił, że jego poprzednik uczynił to z natchnienia Bożego, dlatego uważa za stosowne upamiętnić ten akt na zakończenie III sesji Soboru. Papież zapowiedział też wysłanie do Fatimy specjalnej delegacji, która ma zawieźć Złotą Różę, jako wyraz miłości Kościoła do Maryi Fatimskiej. W wypowiedzianej modlitwie papież oddał Maryi Kościół, jego wszystkie stany, odbywający się Sobór oraz *całą ludzkość z jej trudnościami i troskami*³¹. W modlitwie oddania znalazły się trzy prośby, jakie zostały sformułowane przez kardynała Wyszyńskiego i Episkopat Polski: o wolność religijną, o jedność chrześcijan i o pokój na świecie.

Fakt ogłoszenia Maryi Matką Kościoła oraz ponownego oddania Jej świata przez Pawła VI został przyjęty z ogromną radością i entuzjazmem zarówno przez kardynała Wyszyńskiego, jak i przez polskich biskupów. Świadczą o tym słowa zawarte w kolejnym *Memoriale Episkopatu* z 1 września 1965 roku, zapowiadającym *Milenijny Akt oddania Polski w macierzyńską niewolę Maryi Matki Kościoła za wolność Kościoła Chrystusowego*. W piśmie tym kardynał Wyszyński wraz z biskupami dziękuje papieżowi za *wszystko, co uczynił* w dniu 21 listopada 1964 roku na chwałę Maryi, dodając, że było to *najwspanialszą odpowiedzią na prośby biskupów polskich i modlitwy naszego narodu*³². Zapowiadając uroczyste *Oddanie Polski Matce Bożej*, biskupi wpisują to wydarzenie niejako w kontekst żądań Matki Bożej z Fatimy, dotyczących oddania Jej Rosji i świata. *Może nasza radosna i ochotna ofiara utoruje drogi Kościołowi obecnemu w świecie współczesnym ku wyzwoleniu...*³³. A dalej pokazują ten akt jako wzór dla świata: *Ojciec Święty! Jeśli «Polonia semper fidelis» – to dzięki Matce Najświętszej i Królowej Polski. Prag-*

³⁰ Por. PAWEŁ VI, *Przemówienie na zakończenie III sesji Soboru Watykańskiego II* (21.11.1964), w: *Matka Odkupiciela Matką Kościoła...*, 212-213.

³¹ TAMŻE.

³² *Memorial Episkopatu Polski do Ojca Świętego Pawła VI w sprawie oddania narodu polskiego Maryi, Matce Kościoła, w dniu 3 maja 1966 roku na Jasnej Górze, podczas głównych uroczystości Tysiąclecia Chrztu Polski* (Wrocław, 01.09.1965), w: *Matka Odkupiciela Matką Kościoła...*, 29.

³³ TAMŻE, 28.

niemy tę słodką tajemnicę naszych dziejów jako głębokie doświadczenie dziejowe przekazać na progu naszego tysiąclecia całemu udręczonemu światu, wskazując mu adres: na Maryję, Matkę Kościoła, jako na rękojmię wierności Bogu i Kościołowi. Jeśli narody katolickie mają być Kościołowi «semper fideles» – to muszą się uchwycić matczynej dłoni Niepokalanej Maki Chrystusa³⁴.

I rzeczywiście celem Millenijnego Aktu oddania Polski Matce Bożej z 3 maja 1966 roku była nie tylko prośba o ustrzeżenie wiary w narodzie polskim w nowym tysiącleciu chrześcijaństwa, ale także oddanie się Polaków do dyspozycji Maryi za wolność całego Kościoła³⁵. I jeżeli dziś z perspektywy czasu patrzymy na zmiany, które dokonały się w Polsce, jak np. tak liczne powołania kapłańskie, zakonne i misyjne, wybór Polaka na papieża, czy wyzwolenie się spod wpływu komunizmu w wyniku działań ruchu „Solidarność”, to trudno oprzeć się wrażeniu, że Pan Bóg przyjął ten Akt oddania i zesłał swoje błogosławieństwo.

O ile kardynał Wyszyński jako prymas zrealizował kolegialnie wraz z innymi biskupami *Milenijny Akt Oddania Matce Bożej* i traktował go jako ratunek i pomoc dla naszej Ojczyzny, to jednocześnie, obserwując wydarzenia w Kościele powszechnym, coraz częściej zauważał, że *Akt-Modlitwa* wypowiedziana 21 listopada 1964 r. przez papieża Pawła VI, pomimo tego, że została odmówiona w obecności biskupów całego świata, nie była aktem kolegialnym, a więc nie zadośćczyniła prośbom Matki Bożej z Fatimy.

Co prawda Ojciec Święty Paweł VI udał się w roku 1967 do Fatimy. Nie dokonał jednak kolegialnego *Aktu oddania*. Jedyne w skierowanej do biskupów adhortacji *Signum Magnum*, napisanej w związku z 50. rocznicą objawień w Fatimie, zachęcił wszystkich chrześcijan do ponownego osobistego poświęcenia się Niepokalanemu Sercu Maryi³⁶.

4.2 . Prośba o *Akt oddania* w dobie posoborowego kryzysu Kościoła

Analizując sytuację Kościoła i świata po Soborze Watykańskim II i widząc trudności, przez jakie przechodzi Kościół, kardynał Wyszyński w imieniu całego Episkopatu Polski wystosował 1 października 1969 r.

³⁴ TAMŻE, 28.

³⁵ Por. *Akt oddania Polski w macierzyńską niewolę Maryi, Matki Kościoła, za wolność Kościoła Chrystusowego* (Jasna Góra, 3.05.1966), w: TAMŻE, 30-31.

³⁶ Por. PAWEŁ VI, *Adhortacja „Signum Magnum”* (13.05.1967), w: *Tak czcić Matkę Bożą. Paweł VI o kulcie Najświętszej Maryi Panny*, red. S.C. NAPIÓRKOWSKI, Niepokalanów 2004, 28.

list do papieża, w którym prosił o oddanie całego Kościoła pod opiekę Maryi³⁷.

Warto w tym miejscu przypomnieć, że po Soborze nastąpił w Kościele pewien kryzys, który wynikał z kilku powodów. Jednym z nich był podważający wszelkie autorytety bunt młodzieży w roku 1968. Kryzys wynikał także z niewłaściwej interpretacji soborowej eklezjologii i soteriologii. Błędne rozumienie kręgów przynależności do Kościoła³⁸ sprawiło, że wielu księży i wiele osób zakonnych zaczęło porzucać stan duchowny, nie widząc potrzeby działalności ewangelizacyjnej i misyjnej. Ponadto nastąpiła pewna krytyka kultu maryjnego w imię źle rozumianego chrystocentryzmu. Niektóre wypowiedzi znanych teologów doprowadziły do zamieszania w sprawach wiary, aż do tego stopnia, że papież Paweł VI w czerwcu 1968 roku zmuszony był przypomnieć podstawowe prawdy wiary katolickiej przedstawiając „Wyznanie wiary Ludu Bożego”³⁹.

Kardynał Wyszyński więc we wspomnianym *Liście Episkopatu* z 1 października 1969 roku, nawiązując do zaistniałej w Kościele sytuacji, zwłaszcza do tendencji pomniejszania czci Matki Bożej i przypadków wysmiewania kultu maryjnego jako zabobonu czy magii, zwrócił się do Pawła VI z potrójną prośbą. Pierwsza dotyczyła odwrócenia tendencji pomniejszającej kult maryjny; druga apelowała o ponowne uroczyste oddanie Kościoła i świata Matce Bożej; trzecia wreszcie dotyczyła ustanowienia święta Matki Kościoła.

Za najistotniejszą sprawę została uznana prośba o kolegialne oddanie świata Maryi przez papieża wraz z wszystkimi biskupami. Episkopat Polski przypomniał w *Liście Akt* Piusa XII z 1942 roku i Pawła VI z roku 1975. Jednakże bardzo wyraźnie zaznacza: *Na zakończenie III sesji soboru składaleś Akt sam, chociaż w obecności całego Soboru. Obecnie składaliby go razem z Tobą wszyscy biskupi świata, będąc w tym akcie czynni i aktywni, w poczuciu wspólnej odpowiedzialności za losy Kościoła Chrystusowego, który «ubezpieczają» aktem oddania w dłoniach Maryi*⁴⁰. Widzimy więc, że zwrócenie się kardynała Wyszyńskiego o oddanie ko-

³⁷ *List Episkopatu Polski do Ojca Świętego Pawła VI w sprawie czci Bogarodzicy i oddania Kościoła w opiekę Matce Kościoła* (Warszawa, 01.10.1969), w: *Matka Odkupiciela Matką Kościoła...*, 52-60.

³⁸ Por. LG 14-16.

³⁹ PAWEŁ VI, *Wyznanie wiary Ludu Bożego. Credo Populi Dei* (30.06.1968), Kraków 2013.

⁴⁰ *List Episkopatu Polski do Ojca Świętego Pawła VI w sprawie czci Bogarodzicy i oddania Kościoła w opiekę Matce Kościoła* (Warszawa, 01.10.1969), w: *Matka Odkupiciela Matką Kościoła...*, 56.

legalne jest powtórzeniem prośby, którą Maryja skierowała pod adresem namiestników Chrystusowych w orędziu fatimskim.

A zatem dla kardynała Wyszyńskiego słowa Maryi z Fatimy są wyjątkowo istotne i zgodnie z fatimskim przesłaniem uważa je za ratunek dla świata. Tak bardzo jest przekonany o potrzebie, a wręcz konieczności tego *Aktu*, że przedstawia Ojcu Świętemu konkretną „instrukcję”, jak ten *Akt* powinien zostać przeprowadzony. Jego zdaniem, wszyscy biskupi świata powinni przyjechać do Rzymu i procesyjnie wraz z papieżem przejść z Bazyliki św. Piotra do Bazyliki Matki Bożej Większej, gdzie miałby nastąpić ten akt oddania Kościoła i świata Maryi Matce Kościoła. Akt ten polegałby na zawierzeniu Maryi najpierw wszystkich biskupów, a następnie całego Ludu Bożego. Z kolei *Akt* ten miałby być powtórzony przez biskupów we wszystkich diecezjach i parafiach świata⁴¹.

Na zakończenie *Listu* biskupi proszą papieża, aby nie zrażał się słowami krytyki, jakie mogą go spotkać ze strony niektórych kręgów katolickich za podjęcie tej inicjatywy. Zdaniem polskich biskupów nauka soborowa o pośrednictwie Maryi, zawarta w numerach 60-62 konstytucji *Lumen gentium*, upoważnia papieża do takiego *Aktu*, a objawienia w Lourdes i Fatimie, zwłaszcza „przestrogi wysuwane przez Matkę Bożą” należy traktować jako *znaki dawane obecnemu pokoleniu chrześcijan przez Boga za pośrednictwem Najświętszej Maryi Panny*⁴². Mamy więc wyraźne stwierdzenie, że inspiracją dla tej prośby Episkopatu Polski jest orędzie fatimskie.

Ponieważ przez długi czas kardynał Wyszyński nie otrzymywał odpowiedzi na przedstawiony list, ponownie przypomniał poruszone w nim sprawy w *Liście* z 16 października 1970 roku⁴³.

Odpowiedź Stolicy Apostolskiej miała datę 9 listopada 1970 roku. Jej autorem był sekretarz stanu, kardynał Jean Villot. W kwestii *Aktu oddania* napisał: *Gdy idzie o uroczyste ofiarowanie świata Najświętszej Maryi Pannie, Matce Kościoła, Ojciec Święty polecił tę sprawę dokładniej przestudiować w kompetentnych dykasteriach Kurii rzymskiej [...]. Nic wszakże nie stoi na przeszkodzie, by Episkopaty poszczególnych narodów, po odpowiednim przygotowaniu duchowym ludu, mogły przystąpić do takiego ofiarowania swego narodu. Sam zaś Papież wcale nie zaprzestaje mieć dalej tej sprawy na uwadze i gdyby nadarzyła się jakaś odpowied-*

⁴¹ Por. TAMŻE, 56-57.

⁴² Por. TAMŻE, 57-58.

⁴³ Por. *Odpowiedź Sekretariatu Stanu Stolicy Apostolskiej na list prymasa Polski, Stefana Kardynała Wyszyńskiego* (9.11.1970), w: TAMŻE, 241.

nia sposobność, sam dokonałby aktu ponownego ofiarowania świata Najświętszej Maryi, Matce Kościoła⁴⁴.

W odpowiedzi tej widać pewną wstrzemięźliwość papieża dotyczącą takiego kolegialnego *Aktu oddania Matce Bożej całego Kościoła*. Z drugiej jednak strony następca Świętego Piotra daje wskazówkę, że ten akt oddania można realizować w poszczególnych krajach pod przewodnictwem biskupów.

4.3. Akt oddania świata Maryi Matce Kościoła przez Episkopat Polski (1971 r.)

Wziąwszy pod uwagę tę odpowiedź, którą otrzymał Episkopat Polski, że sprawa kolegialnego oddania świata Maryi pod przewodnictwem papieża zostaje odłożona w czasie, a mając na uwadze żądania Matki Bożej z Fatimy, ksiądz Prymas wraz z polskimi biskupami postanowili, aby świat oddał Matce Bożej, Matce Kościoła i Jej Niepokalanemu Sercu najpierw Episkopat Polski. Ten akt miał miejsce 5 września 1971 roku na Jasnej Górze.

Uzasadniając „prawo Narodu Polskiego” do dokonania takiego *Aktu* w liście pasterskim do Polaków z 24 czerwca 1971 roku, biskupi polscy wskazali na kilka przesłanek. Pierwsza przesłanka to miłość narodu polskiego do Matki Bożej i odpowiedzialność za Kościół i świat, w myśl wielowiekowej polskiej zasady: „Za wolność naszą i waszą”. Druga przesłanka jest natury teologicznej. Otóż odwołując się do soborowej nauki o kolegialności biskupów w zarządzaniu Kościołem, biskupi polscy czują odpowiedzialność nie tylko za naszą Ojczyznę, ale także za Kościół powszechny⁴⁵. Wreszcie trzecia przesłanka wynika z *Millenijnego Aktu Oddania*, w którym Polska oddała się Maryi w macierzyńską niewolę miłości do Jej rozporządzania na rzecz Kościoła i ludzkości. *Dzisiaj my – Polska Chrystusowa – pragniemy oddać Matce Kościoła już nie siebie, ale cały świat, wszystkie jego udreki, nadzieje i tęsknoty. Pragniemy rozszerzyć swoje serce, wyjść poza granice naszego domu ojczyzstego, aby ogarnąć miłością i troską cały rodzaj ludzki*⁴⁶.

Zapowiadając ten *Akt Oddania*, biskupi polscy nawiązali do *Aktu oddania świata Niepokalanemu Sercu Maryi* Piusa XII z roku 1942. Jednocześnie wskazali, że polski *Akt oddania świata* będzie miał

⁴⁴ TAMŻE, 241-242.

⁴⁵ *List Episkopatu Polski o oddaniu Kościoła Powszechnego i całej rodziny ludzkiej Maryi, Matce Kościoła* (Paradyż, 24.06.1971), w: *Matka Odkupiciela Matką Kościoła...*, 70.

⁴⁶ TAMŻE.

miejsce w 25. rocznicę oddania Polski Niepokalanemu Sercu Maryi przez kardynała Augusta Hlonda i Episkopat w roku 1946⁴⁷. Zapraszając wiernych do licznego uczestnictwa w tym wydarzeniu, biskupi – wzorem roku 1946 – zapowiedzieli ponowienie tego *Aktu* w parafiach w Dzień Imienia Maryi przypadający w rocznicę Odsieczy Wiedeńskiej 12 września 1971 roku.

Sam *Akt oddania świata Matce Kościoła przez Biskupów Polskich* miał miejsce na Jasnej Górze 5 września 1971 roku. Jakie są istotne elementy tego *Aktu*? Otóż biskupi polscy oddają cały świat, wszystkie narody, wszystkich ludzi z wszystkich kontynentów Matce Kościoła i Jej macierzyńskiemu Sercu, słowami: *Twemu macierzyńskiemu Sercu, Matko Kościoła i Królowo wszechświata, powierzamy cały świat, wszystkich ludzi żyjących na globie ziemskim, całą rodzinę ludzką. Oddajemy Tobie ludy wszystkich kontynentów: Azji, Australii, Afryki, obu Ameryk, Oceanii – zwłaszcza narody Europy*⁴⁸. Na zakończenie są również zdania, w których jest mowa o naszych pobratymczych krajach, o naszych sąsiadach. Wymieniając naród czeski, z którego pochodził św. Wojciech, oraz niemiecki, z którego pochodził św. Brunon, biskupi dodają: *Oddajemy Ci również i tych naszych Sąsiadów, z którymi wiążę nas szczególna miłość do Ciebie, Maryjo, czczona tam od wieków w tylu sławnych Ikonach*⁴⁹. Widzimy, że choć nie pada tu słowo Rosja, czy Związek Radziecki, to jednak wiadomo, o jaki kraj chodzi, bo to był wówczas trzeci kraj sąsiadujący z Polską, oprócz Niemieckiej Republiki Demokratycznej i Czechosłowacji. W ten sposób kardynał Wyszyński pragnął, zawierając Rosję Maryi, wypełnić, na ile to było możliwe, prośbę Matki Bożej z Fatimy.

Po dokonaniu tego *Aktu*, tego samego dnia został wysłany do wszystkich biskupów świata specjalny memoriał⁵⁰. Biskupi polscy zwracają się w nim do wszystkich biskupów świata z trzema prośbami. Pierwsza dotyczy ustanowienia w poszczególnych krajach święta Matki Kościoła. Dwie kolejne prośby łączą się z Oreędziem fatimskim. Najpierw Episkopat Polski prosi innych biskupów o to, aby poświęcili Maryi

⁴⁷ 8 września 1971 przypadał w środę, więc *Akt oddania* miał się dokonać w niedzielę poprzedzającą tę rocznicę, czyli 5 września 1971 r.

⁴⁸ *Akt oddania świata Maryi, Matce Kościoła, przez Biskupów polskich* (Jasna Góra, 05.09.1971), w: *Matka Odkupiciela Matką Kościoła...*, 73.

⁴⁹ TAMŻE.

⁵⁰ Por. *Memoriał Episkopatu Polski do wszystkich Episkopatów katolickich świata o oddaniu świata Maryi, Matce Kościoła* (Jasna Góra, 05.09.1971), w: TAMŻE, 75-86.

poszczególne diecezje, kraje, narody, a także cały Kościół i glob ziemski (zgodnie z sugestią Watykańskiego Sekretariatu Stanu). Następnie biskupi polscy zwracają się z prośbą, aby wszyscy biskupi skierowali petycję do papieża, dotyczącą kolegialnego oddania całej rodziny ludzkiej Maryi Matce Kościoła, tak aby uczynił on to wspólnie z wszystkimi biskupami świata w 30 rocznicę *Aktu Oddania świata Niepokalanemu Sercu Maryi* przez Piusa XII, czyli 31 października 1972 roku⁵¹.

Kilka dni później, 25 września 1971 roku, kardynał Wyszyński napisał list do Pawła VI, w którym informuje o *Akcie oddania świata Matce Kościoła* dokonanym przez biskupów polskich na Jasnej Górze oraz o wysłanym do wszystkich biskupów świata *Memoriale* i jego treści⁵². W liście tym Kardynał Wyszyński zachęca papieża Pawła VI, żeby nie lękał się oddać świata Niepokalanemu Sercu Maryi, by nie lękał się krytyki teologów, która była wtedy dosyć mocna i podawała w wątpliwość ten *Akt*, twierdząc, że należy powierzać się Panu Bogu, a nie Maryi. Ksiądz Prymas prosił, aby Papież nie lękał się tej krytyki, lecz by poszedł za żądaniami Maryi z Fatimy. Kardynał Wyszyński podkreślił w swoim liście, że przeciw Kościołem kierują nie teologowie, tylko biskupi. To biskupi mają obowiązek troski o Kościół. To do papieża i biskupów należy decyzyja⁵³.

Kardynał Wyszyński po raz kolejny podaje papieżowi niejako instrukcję dokonania tego aktu. Chodzi o to, aby wszyscy biskupi przybyli do Rzymu na 30 rocznicę *Aktu Oddania* przez Piusa XII, czyli 31 października 1972 roku. Dodaje: *Pius XII uczynił to sam, Ty Ojczy Świąty uczyniłeś to 21 listopada 1964 roku w obecności Ojców Soboru. Teraz dokonaj tego aktu razem z całym Episkopatem globu ziemskiego, wezwanym przez Ciebie w tym celu do Rzymu*⁵⁴.

Prośbę tę kardynał Wyszyński ponowił osobiście 18 października 1971 roku podczas audiencji u Ojca Świętego Pawła VI po beatyfikacji o. Maksymiliana Kolbego. Do przytaczanych wcześniej w listach i Memoriałach argumentów dodał, że do przedstawienia papieżowi tej prośby ośmiela beatyfikowany dnia poprzedniego Rycerz Niepokalanej i przykład jego życia⁵⁵.

⁵¹ Por. TAMŻE, 83-84.

⁵² *List Prymasa Polski, Stefana kardynała Wyszyńskiego, do Ojca Świętego Pawła VI o oddaniu świata Maryi, Matce Kościoła* (Warszawa, 25.09.1971), w: TAMŻE, 87-89.

⁵³ Por. TAMŻE, 88.

⁵⁴ Por. TAMŻE.

⁵⁵ S. WYSZYŃSKI, *Przemówienie podczas audiencji specjalnej u Ojca Świętego Pawła VI po beatyfikacji ojca Maksymiliana Kolbego* (Rzym, 18.10.1971), w: TAMŻE, 90-91.

Widzimy więc, jak kardynał Wyszyński nalegał, by została wypełniona ta część oręǳia fatimskiego, która dotyczyła samego papieża, czyli kolegalne oddanie świata Matce Bożej i Jej Niepokalanemu Sercu. Widząc rozwijający się komunizm, prześladowania Kościoła i posoborowy kryzys chrześcijaństwa wierzył, że ratunkiem dla świata i Kościoła może być tylko wypełnienie żądań Fatimskiej Pani.

4.4. Prośba o *Akt oddania* z Racji Roku Świętego (1975 r.)

Wiemy, że nie doszło do kolegalnego oddania świata Matce Bożej w takiej formie i w tym terminie, o jaki prosił kardynał Wyszyński i Episkopat Polski. Książd Prymas nie zrezygnował jednak z ponawiania dalszych prośb. Kolejną okazją do dokonania tego *Aktu* mógł być – zdaniem Prymasa – ogłoszony przez papieża Jubileuszowy Rok Święty, trwający od 24 grudnia 1974 do 24 grudnia 1975 roku. Zaraz po ogłoszeniu przez papieża tego roku łaski, kardynał Wyszyński 28 marca 1974 roku w imieniu Episkopatu Polski skierował do wszystkich Polaków apel wzywający do modlitwy w intencji kolegalnego oddania przez papieża świata macierzyńskiemu Sercu Maryi Matki Kościoła. Nawiązując do wcześniejszych inicjatyw, memoriałów, aktów oddania i prośb skierowanych w tej materii do papieża i wszystkich episkopatów, biskupi polscy pisali: *Najmilsze Dzieci Boże! Z radością możemy Wam donieść, że znaczna część Episkopatów w listach do nas przysłanych wyraziła swą solidarność z nami w tej wielkiej inicjatywie. Ufamy przeto, że «Akt kolegalnego oddania Kościoła i rodziny ludzkiej macierzyńskiemu Sercu Matki Kościoła» zostanie wkrótce dokonany. Musimy więc teraz w Roku Jubileuszowym, który wydaje się doskonałym czasem dla dokonania tego aktu, gorącą modlitwą wesprzeć Ojca Świętego, aby oddał świat Matce Kościoła*⁵⁶. W dalszej części listu biskupi apelowali o podjęcie modlitw i ofiar oraz ponawianie osobistego aktu oddania się Matce Bożej w tej intencji⁵⁷.

Trzy miesiące później, w czerwcu 1974 r., biskupi polscy w kolejnym swoim *Liście pasterskim* przeznaczonym do odczytania z racji uroczystości Matki Bożej Częstochowskiej (26 VIII 1974) wprost zaapelowali do wiernych w Polsce o konkretną odpowiedź na prośby, z którymi Maryja zwróciła się do świata w Fatimie. Oto fragment tego listu: *W ostatnich objawieniach, szczególnie w Fatimie, Maryja jako*

⁵⁶ *Apel Episkopatu Polski wzywający do modlitwy o oddanie świata Maryi, Matce Kościoła* (28.03.1974), w: TAMŻE, 122.

⁵⁷ Por. TAMŻE, 123.

Matka zatroskana o losy Bożych dzieci, wielokrotnie prosiła o pomoc w ratowaniu dusz dla Chrystusa. A oto wskazane sposoby niesienia tej pomocy: oddanie się Bogurodzicy, modlitwa, zwłaszcza odmawianie różańca i składanie w Jej dłonie czynów pokutnych w intencji nawrócenia ludzi i pokoju na świecie. Do tych sposobów należy także niesienie pomocy biednym i chorym, samotnym i opuszczonym, oraz rozwijanie ducha sprawiedliwości społecznej na rzecz udręczonych i cierpiących⁵⁸. W ten sposób z inicjatywy kardynała Wyszyńskiego orędzie fatimskie stało się swoistym „programem duszpasterskim” dla Kościoła w Polsce w Jubileuszowym Roku 1975.

Wreszcie Konferencja Plenarna Episkopatu Polski zgromadzona w Gnieźnie 5 września 1974 roku ponownie zwróciła się listownie do papieża Pawła VI z prośbą, aby kolegialnie oddał całą zagrożoną ludzkość macierzyńskiemu Sercu Maryi, Matki Kościoła⁵⁹, proponując dokonanie tego Aktu na zakończenie Roku Świętego 1975. W Liście biskupi poinformowali Namiestnika Chrystusowego o modlitwach, jakie w tej intencji są zanoszone w Polsce. Jednocześnie wraz z Listem została przekazana papieżowi polska jubileuszowa świeca Roku Świętego, z prośbą, by została ona zapalona podczas odmawiania tego kolegiального Aktu w Rzymie⁶⁰.

Paweł VI, odpowiadając na tę prośbę kardynała Wyszyńskiego i polskich biskupów, dokonał modlitewnego Aktu zawierzenia świata Maryi, Matce Kościoła 8 grudnia 1975 roku w Rzymie⁶¹, wyrażając życzenie, aby wszyscy biskupi Kościoła katolickiego powtórzyli w swoich diecezjach ten Akt zawierzenia świata Matce Kościoła⁶². W uroczystości wzięło udział 28 biskupów z Polski. Jednakże Akt ten nadal nie spełniał próśb Matki Bożej Fatimskiej, nie był bowiem aktem kolegialnym wszystkich biskupów świata.

Kardynał Wyszyński powracał jeszcze niejednokrotnie do tematu kolegiального oddania świata Maryi, zwłaszcza w listach pasterskich i kazaniach z racji ponawiania Aktów oddania Polski Matce Bożej.

---

⁵⁸ List Pasterski Episkopatu Polski do wiernych z okazji patronalnego święta Pomocników Matki Kościoła (czerwiec 1974), w: TAMŻE, 127-128.

⁵⁹ List Episkopatu Polski do Ojca Świętego Pawła VI w sprawie kolegiального oddania świata Macierzyńskiemu Sercu Maryi, Matki Kościoła (Gniezno, 5.09.1974), w: TAMŻE, 130-131.

⁶⁰ Por. TAMŻE, 131.

⁶¹ PAWEŁ VI, Modlitwa do Maryi, Matki Kościoła (08.12.1975), w: TAMŻE, 280-281.

⁶² List pasterski Episkopatu Polski o oddaniu Kościoła Powszechnego i współczesnego świata Maryi, Matce Kościoła w łączności z Ojcem Świętym Pawłem VI (Warszawa, 28.04.1976), w: TAMŻE, 138.

4.5 Prośba o ogłoszenie Roku Maryjnego i o Akt oddania świata Matce Kościoła (1980 r.)

Po raz ostatni kardynał Wyszyński złożył prośbę o kolegalne zawierzenie Kościoła i świata Matce Kościoła i Jej Niepokalanemu Sercu już na ręce papieża Jana Pawła II. Miało to miejsce po 176. Konferencji Plenarnej Episkopatu Polski, 16 października 1980 r. W swoim liście biskupi polscy postrzegali ten *Akt* jako ratunek dla ludzkości. Prosilili również o ogłoszenie Roku Maryjnego (na pamiątkę 2000 lat od urodzin Maryi), wskazując, że ten Rok będzie najlepszą okazją do dokonania wspomnianego *Aktu*⁶³.

Kardynał Wyszyński nie doczekał spełnienia tej prośby Pani Fatimskiej przez papieża. Odszedł do Domu Ojca dwa tygodnie po nieudanym zamachu na życie Jana Pawła II (13 V 1981). Jednakże ten zamach i cudowne ocalenie życia Ojca Świętego przez Matkę Bożą Fatimską stało się dla Namiestnika Chrystusowego bodźcem do ostatecznego spełnienia prośby Maryi, dotyczącej kolegalnego poświęcenia świata Jej Niepokalanemu Sercu. Wiemy, że Jan Paweł II dokonał tego w łączności z wszystkimi biskupami na całym świecie 25 marca 1984 roku. *Akt* ten okazał się skuteczny, a jego owocem było zahamowanie wyścigu zbrojeń i rozpad Związku Radzieckiego, co przyniosło wolność religijną wielu krajom. Znaczące jest to, że zarówno podpisanie traktatu o rozbrojeniu między Stanami Zjednoczonymi a Związkiem Radzieckim (1987), jak i podpisanie tzw. *Układu Białowieskiego* rozwiązującego Związek Radziecki (1991) miało miejsce w uroczystość Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny. Pani Fatimska, jakby pieczęcią, potwierdziła spełnienie swych obietnic z Fatimy oraz potwierdziła skuteczność swego wstawiennictwa w dziele ratowania współczesnego świata.

Podsumowując, możemy stwierdzić, że kierując przez wiele lat Polskim Kościołem, kardynał Wyszyński doskonale wiedział, jak ważną rolę w życiu Kościoła odgrywa Najświętsza Maryja Panna i Jej wstawiennictwo. Jako Jej kochający syn, był wrażliwy i posłuszny Jej prośbom wyrażonym w czasie objawień fatimskich. Choć wspólnie z Episkopatem ukazywał Polakom wszystkie zadania, które należy wypełnić, by dać odpowiedź na prośbę Maryi (pokuta, ofiara, modlitwa różańcowa, kult Niepokalanego Serca Maryi), to jednak w sposób szczególnie leżała mu na sercu sprawa oddania Polski, świata i Kościoła Matce Bożej. To uwrażliwienie wynikało z jego osobistej drogi życiowej oraz z history-

⁶³ Por. R. WYSZOMIRSKI, *Maryjna droga kardynała Stefana Wyszyńskiego...*

cznych doświadczeń naszego narodu, w których Maryja Królowa Polski odpowiadała ratunkiem na akt ustanowienia Jej Królową Polski i na *Akty* zawierania jej naszych losów. Jako główny inicjator ogłoszenia Maryi Matką Kościoła, dążył do oddania Maryi świata właśnie pod tym tytułem. Wiedział bowiem, że skuteczność wstawiennictwa Maryi wynika z Jej miłości i z Jej duchowego macierzyństwa w stosunku do ludzi.

Formuła „oddania Matce Kościoła” pojawia się u kardynała Wyszyńskiego częściej niż formuła oddania „Niepokalanemu Sercu Maryi”. Ale przecież teologiczna treść tych sformułowań jest identyczna. Czasami łączył on oba zwroty, mówiąc o oddaniu się „Macierzyńskiemu Sercu Maryi Matki Kościoła”.

W postępowaniu kardynała Wyszyńskiego widać ogromną pokorę, a jednocześnie posłuszeństwo planom Bożej Opatrzności. Doświadczył osobiście zagrożeń wiary i prześladowania ze strony ideologii komunistycznej. Dlatego widział, że oddanie świata Maryi jest ratunkiem, jaki Pan Bóg daje całemu światu. Stąd tak często, z uporem błagał, przypominał i prosił papieża Pawła VI o dokonanie tego aktu oddania świata Matce Bożej w sposób kolegialny.

* * *

Reasumując, należy powiedzieć, że orędzie Matki Bożej z Fatimy skierowane do całego świata znalazło w kardynale Wyszyńskim posłusznego ucznia i gorliwego krzewiciela tych przesłań. Orędzie to trafiło na podatny grunt, bowiem Stefan Wyszyński od dziecka wychowany był i wzrastał w synowskiej miłości do Najświętszej Maryi Panny. Także doświadczenie naszego narodu (zwłaszcza cud nad Wisłą z roku 1920) wskazywało, jak skuteczne są wstawiennictwo i opieka Błogosławionej Dziewicy. Jako przewodniczący Episkopatu i prymas Polski kardynał Wyszyński podejmował szereg inicjatyw maryjnych, które miały służyć obronie wolności, zachowaniu wiary przez obecne i przyszłe pokolenia Polaków oraz głoszeniu Ewangelii innym ludziom i narodom. W tych inicjatywach widzimy także obecność orędzia fatimskiego, chociażby w wezwaniach do modlitwy różańcowej, do wynagradzania za grzechy i składania ofiar za nawrócenie grzeszników, do kultu Niepokalanego Serca Maryi.

Szczególną uwagę przywiązywał on jednak do bezgranicznego oddania Polski i świata Matce Kościoła i Jej Niepokalanemu Sercu. Był na tej drodze kontynuatorem swego poprzednika prymasa Polski kardynała Augusta Hlonda. Świadom ratunku, jaki ma przynieść kolegialny

Akt zawierzenia swiata i Rosji Niepokalanemu Sercu Maryi, nie ustawał w swych prosbach do papieza Pawła VI, a potem do Jana Pawła II o dokonanie tego *Aktu*. Choć nie dozył tej chwili, bo kolegialnego *Aktu* dokonał papieź Jan Paweł II trzy lata po jego śmierci, to jednak jego wysiłki i marzenia zostały zrealizowane, a owocem tego zawierzenia cieszą się dziś miliony osób na całym świecie.

W roku 1050-lecia Chrztu Polski Episkopat Polski ponowił *Akt oddania* naszej Ojczyzny i wszystkich Polaków Matce Bożej Królowej Polski i Jej Niepokalanemu Sercu. Ufamy, że ten akt przyniesie nam błogosławione owoce. Potrzeba jednak, abyśmy za wzorem kardynała Stefana Wyszyńskiego żyli Ewangelią i czynem odpowiadali na prośby Matki Bożej wyrażone w Fatimie.

O. dr hab. Grzegorz M. Bartosik OFMConv
Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego
Instytut Maryjno-Kolbiański „Kolbianum”

ul. O. Maksymiliana Kolbego 5
Paprotnia
PL - 96-515 Teresin

e-mail: g.bartosik@uksw.edu.pl

Bibliografia

Bożejewicz W., *Prorocki charakter Objawień Matki Bożej w Fatimie w interpretacji i wykładni Kościoła Katolickiego*. Praca doktorska z teologii, ze specjalności z mariologii napisana w Katedrze Mariologii pod kierunkiem o. prof. UKSW dra hab. Grzegorza Bartosika OFMConv, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego, Wydział Teologiczny, Centrum Studiów Mariologicznych „Kolbianum”, Warszawa 2015.

Haffert J.M., *Finnaly Rusia*, Asbury, New Jersey 1993.

Kaczmarek H.J., *Fatima a papieze*, Warszawa 2002.

Lewandowski J., *Kościół w służbie narodu według Kardynała Stefana Wyszyńskiego*, „Studia Elbląskie” 3(2001).

Łucja S., *List do Piusa XII z 2 grudnia 1940 r.*, w: *Bóg jest Miłosierny. Ostatnie słowo należy do Boga, który jest miłością*, oprac. K. Czaplą, Ząbki 2016.

Micewski A., *Kardynał Wyszyński: Prymas i mąż stanu*, Paryż 1982.

Matka Odkupiciela Matką Kościoła. Dokumenty, red. A. Wiczorek, Warszawa 1990.

Orczykowski A., *Rzeczypospolitej Polskiej bądź Królową i Panią! - Akt oddania Narodu Polskiego Niepokalanemu Sercu Maryi*, w: <https://gloria.tv/article/LiVNHQUN8KKjLaW8pN7Dan4nw> (dostęp 18.08.2016).

Oreǳcie fatimskie na polskiej ziemi, cz. V. *Jak Światowy Apostolat Fatimski próbował działać w Polsce. Przybycie Pielgrzymującej Figury Fatimskiej*, w: <http://www.sekretariatfatimski.pl/teologia-fatimy-51298?id=82> (dostęp 18.08.2016).

Paweł VI, *Adhortacja „Signum Magnum”* (13.05.1967), w: *Tak czcić Matkę Bożą. Paweł VI o kulcie Najświętszej Maryi Panny*, red. S.C. Napiórkowski, Niepokalanów 2004.

Paweł VI, *Wyznanie wiary Ludu Bożego. Credo Populi Dei* (30.06.1968), Kraków 2013.

Ryszka Cz., *Godzina Fatimy*, Bytom 1997.

Siostra Łucja mówi o Fatimie (Wspomnienia siostry Łucji), zebrał o. Ludwik Kondor SVD, Fatima 1978.

Wspomnienia Siostry Łucji z Fatimy, zebrał. O. Ludwik Kondor SVD, t. 1, Fatima 2002.

Wyszomirski R., *Maryjna droga kardynała Stefana Wyszyńskiego*, „Teologia Polityczna Co Tydzień” nr 8, <http://www.teologiapolityczna.pl/ks-robert-wyszomirski-maryjna-droga-kardynała-stefana-wyszynskiego-tpct-8/> (dostęp 22.08.2016).

Wyszyński S., *Wszystko postawiłem na Maryję*, Paryż 1980.

Wyszyński S., *Owoce pokornego posługiwania i ufności ku Pani Jasnogórskiej. W 16. rocznicę konsekracji biskupiej, Jasna Góra, 12.05.1962*, w: *Tenże, Dzieła zebrane*, t. 8, Warszawa 2009.

Żuber R.M., *Br. Innocenty Eugeniusz Wójcik, franciszkanin* (30.11.1918-18.11.1994), Niepokalanów 2014.

The message of Fatima in the life and pastoral ministry of the Servant of God Stefan Cardinal Wyszyński

(Summary)

Servant of God Stefan Cardinal Wyszyński (1901-1981) was one of the eminent figures of the 20th century, whose life and work had a profound effect not only on the history of Poland but also on the life of the universal Church. His bishopric ministry had a distinctly Marian aspect. He fulfilled his task of service to the Lord and the people through his boundless devotion to Mary, as he himself briefly summed up: “I have put everything on Mary.”

The author discusses the role of the message of Fatima in the life and ministry of Cardinal Wyszyński, recalling first the Marian dimension of the Cardinal’s life and ministry, and then showing Primate Wyszyński as continuator of the Fatima initiative of Primate August Hlond. Then, the author speaks of Cardinal Wyszyński’s reactions to political difficulties which impeded the proclamation of the message of Fatima in Poland. To conclude, the author describes the initiatives undertaken by the Cardinal for the implementation of the *Act of Consecrating* the world and the Church to Our Lady in the spirit of the apparitions at Fatima.

Keywords: Fatima, apparitions, pastoral care, cardinal Stefan Wyszyński, communism, Poland.

Słowa kluczowe: Fatima, objawienia fatimskie, duszpasterstwo, kard. Stefan Wyszyński, komunizm, Polska.